

VJEČNO NATJECANJE

U svemu se ljudi natječu i uspoređuju te osvajaju odličja i titule. Svako natjecanje ima svoja pravila prema kojima se u određenoj disciplini nastoji postići najbolji ishod. Sve se bilježi na takozvanim ljestvicama. Njih ima trenutnih, zatim godišnjih pa sve do »vječnih«. One se uspostavljaju tako da se uspoređi postignuto, a onda se proglašuje pobjednik. Pritom se očituju različita viđenja stvari. Zanimljivo je, pak, da svi gledaju isto, ali često vide drukčije. To se ponavlja iz dana u dan – svugdje gdje se ljudi natječu. Koliko li ima spornih momenata samo na jednom Svjetskom nogometnom prvenstvu?!

No ljudi se ponovno i ponovno natječu. Zapravo, neprekidno. To je čovjeku u krvi. Rado voli biti ispred drugih, a teško priznaje da je netko bolji od njega. Izgubi li pak trku, to jest doživi li poraz, obično nalazi bezbroj isprika – drugi su krivi.

Ima mnogo sportskih disciplina u kojima se ljudi natječu, a one se stalno množe. Malo ljudi zna nabrojiti sve priznate olimpijske discipline. One se umnažaju kao i natjecatelji koji se skupljaju iz cijelog svijeta. Rekord se obaraju i pitamo se dokle će tako ići. Kolike su čovjekove mogućnosti, zacijelo nitko još točno ne može znati. Znamo da su ograničene, ali gdje je granica, nikom nije poznato.

Za sada nam ostaje slaviti trenutne rekordere. Uvjereni smo, međutim, da neće dugo ostati na svojim tronovima.

Uglavnom je to tako u športu. Ali ni u drugim područjima života nije puno drukčije. Ljudi se stalno uspoređuju. Tako ima i jedno vječno prvenstvo u ljudskosti. O tom ne vole svi pričati, ali ponekad im se ipak otme usklik: »To je pravi čovjek!« Svaki narod ima svoje junake, heroje, svece, velike ljude. I tu se ponavlja slično kao i na sportskim borilištima. Neki vide jedne a neki druge na prvim mjestima. U tom vrednovanju često su skriveni neprijetni motivi sebičnosti, subjektivnosti i podcjenjivanja onih iz protivnog tabora, grupe ili naroda.

Ako je igdje jasno, a onda je upravo na tom primjeru da se sve tiče čovjeka što god on rekne ili učini, pa čak i pomisli. Nedvojbeno je da on u svojim prosudbama jedva ostaje smiren, nepristran i objektivan. Velika se savršenost traži da bi čovjek zaista bio čovjekom i rekao o onomu što jest da jest, a o onome što nije da nije. A, možda to i nije neka velika savršenost, nego tek uvjet mogućnosti da bi uopće mogli otkrivati istinu. Spremnost pri-

hvatiti istinu za nas ljude ipak nije samo metoda postizavanja određenog savršenstva, nego joj je već to određeni stupanj ili krepost istinoljubivosti. Kad je o istini riječ vrijedi ova: Biti na pravom putu prema cilju na određen način znači već biti na cilju. Biti spreman na istinu, znači već je nekako posjedovati. Već je to stanje život u njoj i po njoj.

Što se tiče traženje istine, stalno se ljudi natječu. Čak kad je riječ o lažima, nastoje ih zaogrnuti plaštem istine. Tako je ipak prvotnije ono natjecanje u istini.

Neizmjeran je broj filozofa, znanstvenika, mislilaca, mudraca koji bi se rado okitili titulom najmudrijega. Stari Tales je ponio tu titulu među sedam mudraca. Svakako je to laskav naslov. Pogotovo kad ga nekome drugi pridaju i priznaju – naravno istinom prisiljeni. Biti najveći među svima u nečem što ljudi cijene, težnja je mnogih ljudi. Svi, međutim, znaju da nije svejedno u čemu smo prvaci. Neke kolajne sa sobom nose ugled i novac. Neke je tako teško osvojiti da čovjeku više ni jedno ni drugo ne može biti važno.

Tako se sv. Ivan Krstitelj potpuno dao na život po istini i savjesti da ni na što drugo nije svraćao pozornost: ni na ugodan život ni na mišljenja ljudi. Molitvom, postom i razmišljanjem u pustinji uvjerio se što je pravo, a što nije i to je glasno navijestio. Jednako narodu i caru.

U njega je istina bila na prvom mjestu. Istina se pak tiče svega ljudskog jer je on za istinu sposobno biće. Ne može se ni jedno područje života izuzeti tako da ona za nj ne bi vrijedila. Jedino istinski vrijedno je dostojno čovjekova izbora.

Kako se cjelovita istina ne može kupiti nečim djelomičnim, u nju i za nju se mora uložiti cijeli život. Često nije dovoljna samo spremnost nego takvima stvarno i oduzmu život.

Sv. Ivan Krstitelj, Isusov Preteča čak je i caru rekao što ga ide. Nije on poznao kompromise. Nije bio političar u lošem smislu riječi da sve proda za »ono moguće«. On je dao sve za ono što se ljudima čini nemogućim. A to je život u istini. Tu dolazi do paradoksa. Čovjek, sposoban za istinu priznaje se nesposobnim po njoj živjeti. Kada netko pokuša, čudno ga gledaju.

Nije to bilo samo nekada. I danas ispada naivan svaki koji se istine laća. Naivan je, ako misli da će mu život, ako ga uopće sačuva, biti ugodnim. Tu pak dolazi pitanje ugone i neugode. Što je jedno a što drugo? Tu se opet razdvajaju ljudi: spremni na hod u istini do kraja ili samo dok to ne donosi neugodnosti. Kojih neugodnosti? Odlučujuće je to pitanje. Onih neugodnosti pred ljudima ili pred svojom savjesti?

Savjest? Tko bi se još time bavio? Slabi ljudi robovskog morala? Ipak je Isus Ivana proglasio »najvećim rođenim od žene«. Njega koji je sve žrtvovao da bi živio po istini i govorio istinu. U tome je on prvak na vječnoj ljestvici ljudskosti.

Istina košta života. Tko ga nije spreman izgubiti, izgubit će ga. Tko ga je pak spreman za istinu žrtvovati, spasit će ga. Radi se, naravno, o istinskom životu u Duhu i po Duhu a ne po tijelu i njegovim nasladama.

Svako natjecanje traži odricanja i žrtvu, a pogotovo ono gdje se sve ulaže da bi se postigao cilj – istinski život. Ivan je sve uložio i zato nam je mogao pokazati Jaganjca koji oduzima grijehe svijeta. Njegov glas i danas odzvanja u pustinji ljudskih srdaca. Pripadala ono vladarima ili njihovoj oporbi, običnim ljudima ili? Drukčijih i nema. Svi su na stalnom, običnom natjecanju: prihvatiti istinu i govoriti je ili se pak prikloniti laži da nam ona odredi mogućnosti.

Tko se istine laća za nju će biti spreman i poginuti da bi baštiniio Kraljevstvo nebesko. Komu je pak laž drug s njom će sigurno izgubiti trku jer nije prozreo kratkonogu koja se uvijek hvalila svojom brzinom.

Nikola Stanković

UČITELJI, A NE ZAVODNICI

Svako se stablo po svom plodu poznaje (Lk 6,44).

Čovjek je oduvijek razmišljao o samome sebi i nastojao proniknuti srž svojega bića. Vidimo to i na pozivu što je stajao nad Delfijskim proročištem u Grčkoj, a glasio je: »Upoznaj samoga sebe!« Da to upoznavanje nije išlo lako, a ni danas nismo u tome daleko pokročili, o tome svjedoče najrazličitiiji pokušaji definiranja čovjeka. Svi su ti pokušaji, dakako, ostali negdje na pola puta. Pa i definicija čovjeka, koju s pravom smatraju klasičnom, jer je, čini se, i nastala u antičko vrijeme, naime da je čovjek *animal rationale*, tj. ovozemaljsko biće koje je u sebi sjedinilo i materiju i duh, jedva da pogađa svu stvarnost i sva divljenja vrijedna ali i zastrašujuća svojstva čovjeka. Sjetimo se samo kako nam Sofoklo u svojoj *Antigoni* poručuje: »Mnogo toga strašnog ima, ali ništa strašnije od čovjeka.« Zato čovjek katkad i bježi od toga da sebe upozna. Augustin u *Ispovijestima* ističe da je čovjeku lakše promatrati prirodu i diviti joj se nego zaviriti u samoga sebe i u sebi pronaći pravu istinu. »Ljudi idu da se dive vrhuncima gora, silnim valovima mora, širokim tokovima rijeka, daljinama oceana i putanjama zvijezda, a zapuštaju sebe« (*Ispovijesti* 10,8). Nije, dakle, lako čovjeku pogledati u vlastite oči, zadubiti se u vlastitu nutrinu. Ako već želi raščlanjivati ljudske osobine, onda radije gleda na drugoga. Možda je i to razlogom što su o čovjeku dosad izrečene tolike protuslovne stvari. Dok mu se jedni toliko dive da ga postavljaju gotovo na mjesto samog Boga, ili kako i psalmist kaže: »Učinio si ga malo manjim od anđela«, drugi nastoje u čovjeku pronaći toliko zla i zlih sklonosti da bismo se morali upravo plašiti kad se susretnemo s nekim čov-